

Az új adójavaslatok.

Írta: Szende Pál.

A háború költségeinek folytonos növekedése elkerülhetetlenné tette, hogy most már a kiadások fedezéséről is gondoskodás történjék. A kormány az adóbevételek fokozására irányuló javaslatoknak rokonszenvesebb csoportját a képviselőház elé már beterjesztette. A javaslatok új egyenes adókat létesítenek: a hadinyereség-adót és vagyoadót; a hadsegélyezési jövedelmi adói a 10.000 koronát meghaladó jövedelmekre is kiterjesztik, a részvény társulati adók kulcsát felemelik és az adóalapot szélesítik, a III. osztályú kereseti adó érvénybentartásáról szóló javaslat pedig módot ad az adóhatóságnak arra, hogy ezt az adót tetszés szerint felemelhesse. Ezek az új vagy felemelt adók azonban a többlétszükséglet fedezésére csak részben elégségesek, s a bevételek további tokozására van szükség. A kormány ebbéli szándékairól nem tájékoztatta még a közvéleményt, de kétségtelen dolog, hogy; a közvetett s főleg a fogyasztási adókat erélyesebben fogja felszólalni, mint azt az egyenes adóknál tette. A szeszadót a háború alatt már emelték, most újabb emelést indítványoz a kormány. Ezt nyomon fogják követni a többi fogyasztási adók is. A most benyújtott javaslatok közül egyik a bélyegilletékek emelését rendeli el. Azt is biztosra vehetjük, hogy német mintára a postadíjak, majd később a vasúti szállítási díjak is sorra következnek, szóval mindama bevételi források, melyek a mindennapi élet szükségletei, a legszokásosabb forgalmi cselekvényeket terhelik. Ezek az adónemek az államháztartásban a megfordított demokrácia elvét juttatják érvényre, mert a bevételeik fokozása a széles néprétegek további megterhelésével történik.

Az 1910. évi foglalkozási statisztika adatai szerint a magyar birodalom területén 2,242.617 kereső nő találtatott. Nem szükséges bővebben fejtegetni, hogy a kereső nők száma a háború alatt mily óriási mértékben megszorodott és hogy ma már megközelíti vagy elérte a 3 milliót. A közel jövőben pedig további emelkedés várható. A kereső nők szempontjából döntő jelentőségű kérdés, hogy az állam honnan szerzi bevételeit, minő az egyenes és közvetett adók megosztási aránya, mennyi jut az adóteherből a nagy vagyonra és a jövedelemre. Az új adók tárgyalása élesen kidomborítja azt az aránytalanságot, mely Magyarországon politikai jogok és köztelherviselés között fennáll. A kereső nők tömegei sem közvetlen, sem közvetett befolyást nem gyakorolhatnak arra, hogy minő legyen az az adórendszer, melynek terheit egyre fokozódó mértékben kénytelenek viselni. Igen sovány vigasztalással szolgálhat nekik az a tény, hogy az ipari és mezőgazdasági munkásság épp ily jogfosztott, s hogy a városi polgárság szavazati joga dacára is befolyás nélkül, szinte tehetetlenül áll az új adójavaslatokkal szemben és boldognak érezheti magát, ha szerény hangon előadott óhajtásait a kormány figyelemre méltatja. A kereső nők számának emelkedése és adóterhőknek aránytalan növekedése, minden eddigi oknál jobban előtérbe fogja nyomni a női választójog kérdését és pedig elsősorban maguknak a kereső nőknek körében, hiszen az ő szerveztségükön és öntudatukon múlik legfőképpen, hogy a női választójogi mozgalom tud-e eredményeket elérni. Igen nagy azoknak a női keresőknek is a száma, akiket az egyenes adókra vonatkozó új javaslatok intézkedései közvetlenül érintenek. Az 1910. évi foglalko-

zási statisztikai adatai szerint azon női keresők száma, akik foglalkozásukat nem mint alkalmazottak, hanem önállóan üzték, a következő volt:

Földbirtokos és bérlő	260.532
Iparos	85.569
Kereskedő	28.391
Közszolgálatban* és szabad foglalkozásban	10.093
Tőkepénzes, magánzó	47.652

Kétségtelen, hogy az itt felsorolt nők túlnyomó része a kis adózók sorába tartozik, akiknek jövedelme 10.000 koronán, vagyona pedig 50.000 koronán alul marad, hadi nyereségre egyáltalában nem, vagy csak igen kis mértékben tettek szert. De az is bizonyos, hogy igen nagy azon önálló foglalkozást üző nők száma, akiket az új adójavaslatok, közvetlenül érintenek és akik most teljesen meg vannak fosztva a jogtól és lehetőségtől, hogy saját érdekeik védelmére illetékes helyen szót emelhessenek. Ezeket épp oly súlyosan érintik a javaslatok hiányosságai, mint az önálló férfi keresőket.

Azt feltétlenül el kell ismerni, hogy az új adónemek haladást jelentenek az eddigi állapotokhoz képest, mert minden oly adónem, mely a 10.000 koronán aluli jövedelmeket és az 50.000 koronán aluli vagyont adózatlanul hagyja, feltétlenül demokratikus jellegű, bármily hiányosságai is vannak máskülönben. De az is kétségtelen, hogy az igazságtalan és az arányosság követelményeit figyelmen kívül hagyó adóügyi intézkedések megfosztják az államot attól a bevételi többlettől, melyet az új egyes adóktól joggal várhat, s így a hiányt a közvetett adók további felemelésével fogja fedezni, mert az ily adóbevétel sokkal simábban, hosszadalmas adóketési eljárás, fellebbezés, közigazgatási bírósági beavatkozás nélkül folyik be, ami a pénzügyi kormányzatnak kényelmesebb. Az önálló kereső nők érdekében is követelni kell, hogy a jövedelmi és vagyoni adó kulcsának fokozása a kisebb adózóknál ne emelkedjék oly túlságosan, viszont küzdeni kell az ellen, hogy a nagyobb jövedelmeknél az adókulcs fokozása már 120.000 koronánál, a vagyonadónál pedig 2.400.000 koronánál megálljon. A nagyobb vagyont és jövedelmeket különben is nehezebb utolérni, míg a kisebbek aránya lagos pontossággal megállapíthatók. Az önálló kereső nők érdeke azt is kívánatosá teszi, hogy minden foglalkozási ág egyenlő elbánásban részesüljön. Ezt az alapelvet pedig a beterjesztett javaslatok szem elől tévesztik s a földbirtoknak kedvezményeket nyújtanak a városi polgárság rovására.

A vagyoni adó és a jövedelmi adó hivatják arra, hogy a háború után létesítendő modern adórendszer alapjául szolgáljanak. Egyelőre ez a két adónem a kis adózókat és a középadozókat jó részét megkíméli, de azért már most gondot kell fordítani arra, hogy; helytelen intézkedései kiküszöbölhetőek legyenek, mert ezek változatlan fentartása akkor fogja magái megfoszulni, midőn az adótörvények a létminimum határán belül minden adózóra kiterjednek. Mindkét adónemnek alapja a családi vagy háztartási adóztatás. Az adókötelesnek jövedelméhez az a jövedelem is hozzászámítandó, mely a vele közös háztartásban élő feleséget megilleti, valamint hozzászámítandó — némi kivételekkel — a közös háztartáshoz tartozó többi családtagoknak jövedelme is. Hogy ez mily visszásságokra vezet, a következő példák mutatják. A jöve-

delmi adóról szóló 1909. évi X. törvénycikk szerint, (mely csak a 10.000 koronán felüli jövedelmekre lépett eddig életbe) az adómentes létminimum 800 korona. Vegyük azt az esetet, hogy a családfő évenként 1200 koronát keres, a feleség és a felnőtt fiú pedig 600-600 koronát, akkor a háztartás összjövedelme 2400 korona lesz. Ennek adótétele 26 korona. Ha minden adóköteles személy külön adózna, akkor a feleség és fiú nem fizetne adót, a családapa adója pedig 8 koronát tenne ki. Az adótétel emelkedése tehát 225 százalék. Vagy pl. a családfő keresete évi 700 korona. Ez önállóan adómentes lenne. De felesége és leánya évi 600-600 koronái keres. Ezek önállóan szintén nem esnének adó alá, így azonban a háztartás összjövedelme 1900 korona lesz, az adótétel pedig 18 korona. Ha nem is ily szembeszökő módon, de hasonló aránytalanságot idéz elő a háztartási adózás a nagyobb jövedelmeknél is. Például most, midőn a jövedelmi adó csak a 10.000 koronán felüli jövedelemre terjed ki. Ha a férj jövedelme 7000 korona, a feleségé pedig 4000 korona, az összjövedelem 11.000 korona. A házastársak külön-külön nem adóznának, így pedig 316 korona adót fizetnek. Ha a férjnek évi jövedelme 14.000 korona, feleségének jövedelme 1000 korona, a feleség önálló adózás esetén nem esnék adó alá. így azonban nemcsak adókötelessé válik, hanem az össze-számítás folytán sokkal nagyobb adót fizet, mint amennyi önállóan reája esnék. 1000 korona után a jövedelmi adó kulcsa 0.7 %, 15.000 koronánál pedig az adó már 3%, s így az 1000 koronára 30 korona esik, vagyis az adóösszeg emelkedése 320 %-os.

Ugyanezek a visszásságok megismétlődnek a vagyonadónál is, mert erre is érvényes az a rendelkezés, hogy az adózás háztartások szerint történik.

Ezek a példák világosan mutatják, hogy a női önállóság követelménye nem csupán doktriner jelszó, hanem annak hiánya minden irányban súlyos anyagi hátrányokkal jár a kereső nőkre nézve.

Kívánatos volna, ha a nőmozgalom vehetői az adópolitikai kérdéseket fokozott figyelemben részesítenék, mert az egyenlő teherviselés és demokratikus adórendszer a kereső nőknek épp oly létérdeke, mint a férfiaknak.

*A tisztviselők száma 58.999.